

Zoektocht naar syntaxis, Alexandra Bachzetsis en Lenio Kaklea bij documenta 14 in Athene

27.01.2017 | REVIEW — Vincent Verhoef

Vincent Verhoef bezocht afgelopen maanden The Parliament of Bodies, het publieke programma van lezingen, debatten en performances van documenta 14 in Athene. Een verslag van het evenement, meer speciaal de performances van Alexandra Bachzetsis en Lenio Kaklea.

Ten oosten van het centrum van Athene, aan de drukke verkeersader Vassilissis Sofias Avenue ligt het Parko Eleftherias, het park van de vrijheid. In het park staan een aantal barakken die tijdens de dictatuur gebruikt werden door de ESA, de militaire politie van het kolonelsregime. In één van deze barakken vindt nu een

gedeelte van het publieke programma van documenta 14 plaats. De afgelopen maanden heb ik hier een groot deel van gevolgd. Volgens Paul B. Preciado, één van de curatoren van documenta 14 en organisator van het publieke programma, blijft het kwetsbare moment waarop gezocht wordt naar een eigen syntaxis vaak onderbelicht. In het publieke programma wil de grote manifestatie er bij stilstaan en de doorgaans zeer kwetsbare momenten uitwerken. De vraag is wel wat daar straks, tijdens de tentoonstellingen in Athene en Kassel zichtbaar van zal zijn.

The parliament of bodies is de overkoepelende naam van dit publieke programma van documenta 14 Athene. De tentoonstelling zelf, met de werktitel *Learning from Athens*, zal in april 2017 in Athene openen. Dit parlement wordt omschreven als een performatieve structuur waarin niet alleen de gebruikelijke scheiding tussen tentoonstelling en publieksprogramma wordt betwist, maar ook de tegenstelling tussen Kassel en Athene, tussen normatief denken en vormen van ondergeschikte kennis. Het idee is dat er op de ruïnes van de democratie en vanuit de ruïne van het traditionele instituut verbintenissen kunnen ontstaan tussen kunstenaars, activisten en denkers.

Documenta beklemtoont een open vorm te bieden, een anti-monumentale orde waarbij het zijn eigen autoriteit tracht te beperken. In de aankondiging van het programma wordt *The parliament of bodies* deels in manifesto-taal omschreven: 'The Parliament of Bodies proffers many languages without the possibility of a single metalinguistic translation. The form of the Parliament is the uniform. Its rule, chaosmose. Its constitution is the destitution of institutions. The Parliament of Bodies is the Free Ensemble without a State.'^[1]

De tekst is kenmerkend voor de activistische en tegelijkertijd onderzoekende houding van documenta 14. Balancerend tussen politiek filosofische stellingname en het in stand houden van een pluriforme manier van denken en opereren, zoekt documenta 14 naar een eigen, nog kwetsbare, syntaxis. De kwetsbaarheid is ook een uitgangspunt. Het parlement wordt geactiveerd door de aanwezigen en probeert zich zowel tegen de individualisering van het lichaam als tegen de transformatie van het lichaam tot massa te keren. De syntaxis moet door een veelvoud aan stemmen tot stand komen, zo althans de ambitie.

Het interieur van het gebouw in Parko Eleftherias wordt gedomineerd door de *soft architecture* van de kunstenaar en architect Andreas Angelidakis. Zijn zachte architectuur, met de titel *Demos*, bestaat uit 68 ruïne-achtige blokken die, door de bezoekers en de deelnemers, in talloze variaties in de ruimte geplaatst kunnen worden. De setting vermijdt individueel zitmeubilair en een vastliggende architectuur, met de achterliggende gedachte om autoritaire aspecten van architectuur, zoals de democratische fictie van het halfronde amfitheater, af te wijzen. Het publieke programma neigt naar het benaderen van begrippen met een nadruk op hun failliet en falen. In Angelidakis werk is iets soortgelijks aan de hand. De blokken van *Demos*

illustreer het idee van een afbrokkelen van de democratische orde, het amfitheater is letterlijk gedeconstrueerd, de blokken maken geen deel uit van een constructie die een ideaal representeert. Het werk past zo feilloos in de beschrijving van het publieke programma waarin de ruïne van een onvoltooide democratie de mogelijkheid moet bieden om aan de staat voorbij te kunnen gaan, in een poging om een '*state-less, post-neoclassic heterotopia*' te bouwen. Michel Foucault is zeer aanwezig in het taalgebruik en denken van het team van documenta 14.^[2]

DIASHOW - KLIK OP PLAATJE OF OP PIJL Alexandra Bachzetsis, Perfect

Voor de performances *Perfect* (2001) van Alexandra Bachzetsis' en *Arranged by date, a practice* (2016) van Lenio Kaklea zijn mid december de blokken van Angelidakis' *Demos* een keer wel in een halfronde vorm gepositioneerd. Een met tape gemarkeerd vierkant geeft het gebied aan waar *Perfect* van de Grieks-Zwitserse kunstenaar Alexandra Bachzetsis plaatsvindt. Als Bachzetsis opkomt plukt ze een kleine radio aan het stroom. Ze zoekt naar geschikte muziek en schakelt tussen verschillende radiozenders voordat ze aan haar choreografie begint. Gekleed in hoge hakken, een strakke blauwe spijkerbroek en een wit t-shirt ontstaat er een ambigu beeld. Enerzijds wordt de stijlfiguur van het vrijetijdsuniform van de man geaffirmeerd, de jeans en het t-shirt, anderzijds infiltreert de stijlfiguur juist de uit culturele codes en gestes opgebouwde representatie van vrouwelijkheid.

Terwijl de muziek loopt, volgen de choreografische workout-achtige sequenties elkaar in een hoog tempo op waarin Bachzetsis continu een soort instagram-fitheid tentoon lijkt te spreiden. Tussen de sequenties in zijn er momenten van rust waarop

Bachzetsis routinematige handelingen uitvoert. Zo loopt ze aan het eind van de workout van het publiek af, om met haar rug naar het publiek en één been omhoog, leunend tegen de muur, enkele seconden te poseren. Het beeld past in een American Apparel commercial. Choreografische elementen blijven zich herhalen, alsof de performer en het publiek vastzitten in een vacuüm of aangeland zijn op een onaantastbaar plateau waar enkel een werkelijkheid bestaat die relateert aan Jane Fonda's fitness video's.

Bachzetsis performance wordt gevolgd door de performance *Arranged by date, a practice* van de Griekse choreograaf Lenio Kaklea. Het stuk is een herwerkte versie van haar eerste solo stuk *Arranged by date* (2012). In de performance wordt onderzocht hoe onze verhouding tot geheugen en taal verbonden kunnen worden met de immateriële wereld van finance. *Arranged by date, a practice* is onderdeel van een voortdurend choreografisch proces waarin Kaklea gevonden foto's gebruikt om met haar bewegingen tot een eigen, grafisch vocabulaire te komen. Kaklea zoekt naar methodes om een autonome choreografische taal te condenseren uit mediabeelden en culturele codes.

De performance van Kaklea, uitgekozen door Bachzetsis om de avond te completeren, toont overeenkomsten met *Perfect*. In beide performances wordt het lichaam een interface. De performers bewegen hun lichamen alsof het niet zijzelf zijn die de poses aannemen, maar alsof de fantomen van een kapitaal hen ertoe dwingen. Een kapitaal dat zich met de snelheid van licht over de wereldzeeën beweegt. De bewegingen zijn niet bedacht. De informatieve functie van het innerlijk lijkt te worden overstelpt door een voortdurende mediastroom.

Na afloop legt curator Preciado uit waarom gekozen is voor werken die ontstaan zijn aan het begin van de carrières van de kunstenaars. Het klopt inderdaad dat er weinig aandacht is voor het moment waarop de kunstenaar worstelt om zijn eigen taal te ontwikkelen. Omdat dit echter eigenlijk voor iedere kunstenaar geldt, maakt dit de keuzes voor deze werken niet per se duidelijk. Wel zijn de performances verwant aan elkaar. Zo zijn de poses en de choreografieën van Bachzetsis en Kaklea gedomineerd door een wereld waar merknamen zijn verbonden aan machismo en erotiek. Een wereld waarin het lichaam zich noot echt bepaalde poses toe-eigent, maar waar er eerder sprake is van het tegenovergestelde: de pose eigent zich het lichaam toe.

Beide performers zoeken naar een syntaxis door een eigen choreografische en lichamelijke taal te ontwikkelen. Het publieke programma van documenta 14 zoekt naar een syntaxis door een veelvoud van lichamen, van singuliere stemmen, een plek te geven.

Dit *Parliament of bodies* vormt een aanloop naar het moment van de officiële opening. Na het begin van de tentoonstelling op 8 april is het de vraag wat hiervan overblijft. Misschien is er tijdens de tentoonstelling echter voldoende ruimte om de kwetsbare

syntaxis uit de beginfase in het vizier te houden. Zeker nu ik hoor dat documenta 14 probeert geen onderscheid te maken tussen het publieke programma en de tentoonstelling. De prille overwegingen zouden zo op een later moment moeten doorklinken in het programma en een rol spelen bij de perceptie van de tentoonstelling.

Alexandra Bachzetsis, Perfect, en Lenio Kaklea, Arranged by Date, 2016, gezien: 10 december in het Parko Eleftherias, Athens Municipality Arts Center, Athene

Meer informatie: <http://www.documenta14.de/en/calendar/5093/in-between-image-and-movement>, photography by Stathis Mamalakis, courtesy documenta 14 Athens

NOTEN

[1] Voor de gehele tekst zie: <http://www.documenta14.de/en/public-programs/>

[2] Naast het begrip heterotopia, worden bijvoorbeeld ook het idee van vrijheid als praktijk (pratiques de liberté) en het concept van ondergeschikte kennis (savoirs subjugués) aan Foucault ontleend. De eerste sessie van het publieke programma droeg de titel 34 exercises of freedom.

SHARE THIS ARTICLE:

  | [BACK TO TOP](#)